

Smart Delta Resources Nederland (SDR NL) benoemt voorwaarden voor kickstarten waterstofmarkt

In deze brief doet Smart Delta Resources Nederland (SDR NL) opnieuw een sterke oproep richting de Nederlandse overheid en netbeheerders om knelpunten zo snel mogelijk op te lossen en zekerheid en voorspelbaarheid te bieden aan waterstofproducenten, -afnemers en -importeurs.

Kernboodschap

- *De concurrentiepositie van de Nederlandse industrie staat enorm onder druk. De randvoorwaarden voor een waterstoftransitie zijn daarbij nu nog niet aanwezig.*
- *Stimuleer groene waterstof door juiste inzet van de raffinageroute, productie- en afnamesubsidies, verlagen van nettarieven en het creëren van een Europees marktmechanisme voor afname van groene eindproducten.*
- *Stel haalbare doelen voor waterstofgebruik in de industrie, waarbij decarbonisatie en beschikbaarheid van groene waterstof voorop staan.*
- *Versnel en bied zekerheid over de aanleg van en totstandkoming van marktcommitment voor tijdige, robuuste waterstofinfrastructuur. Geen (zekerheid tot) infrastructuur, geen markt.*
- *Zorg bij het implementeren van de lidstaatverplichting en een eventuele jaarverplichting voor inzet van RFNBO's dat de Nederlandse industrie geen verdere nadelige impact op haar internationale concurrentievermogen ervaart door de meerkosten volledig te dekken en daarmee risico op 'carbon leakage' te verminderen.*

Zorg voor een juiste balans in de opschaling van blauwe en groene waterstof, voor decarbonisatie op korte termijn én een transitie naar fossielvrij op (midden)lange termijn

SDR NL ziet de stimulering van het decarboniseren van waterstofgebruik als een prioriteit. Daarbij zien wij het belang van opschaling van groene waterstof, maar ook een noodzaak van blauwe waterstof voor het halen van onze CO₂-reductiedoelstellingen. Bijna 50% van de [industriële emissies](#) in de regio is gerelateerd aan productie en gebruik van grijze waterstof. De regio biedt uitstekende mogelijkheden voor windenergie op zee (5,5 GW in 2030), groene waterstofproductie en de import van waterstofdragers via de haven van North Sea Port. Ook is de regio goed gepositioneerd om low-carbon waterstof te produceren en af te nemen in bestaande installaties en daarmee een grote bijdrage te leveren aan de CO₂-reductie doelstellingen. De grootste waterstofproducent en -gebruiker in het cluster [investeerde](#) al in blauwe waterstof middels CCS. Hiermee is het cluster het eerste ter wereld waar crossborder CO₂-transport plaatsvindt. Opschaling van groene waterstof en inzet van blauwe waterstof kunnen daarbij hand in hand gaan.

Stimuleer lokale groene waterstof- en importprojecten in deze cruciale opstartfase

De Schelde-Deltaregio wordt een belangrijke hub voor hernieuwbare en CO₂-vrije elektriciteit en huisvest daarnaast het grootste waterstofverbruik van de Benelux (580kton per jaar). Vandaag landt er al 1,5 GW aan wind op zee aan in de regio en in 2029 en 2030 komt daar totaal nog 4 GW bij uit de windparken IJmuiden Ver Alpha en Nederwiek-I. Met deze 5,5 GW levert de regio 26% van de nationale doelstelling voor wind op zee in 2030. Door dit alles is de regio bij uitstek goed gepositioneerd voor de totstandkoming van groene waterstofprojecten, die in het kader van systeemintegratie ook een belangrijke rol zullen spelen in de inpassing op het elektriciteitsnet. Het eerste deel van de waterstofbackbone waar gebruik gemaakt wordt van bestaande aardgasleidingen werd in dit cluster al in 2018 [gerealiseerd](#) en momenteel wordt hard gewerkt aan uitbreiding daarvan.

Desondanks ziet SDR NL ook dat de groene waterstofmarkt nog niet van de grond komt. Waar enkele jaren geleden nog gedacht werd dat de productiekosten 3 tot 5 euro per kilo groene waterstof zouden bedragen en de ambitie was om deze onder de 2 euro te brengen in 2030 (ten opzichte van 1 tot 1,5 euro voor grijze waterstof), becijferde [CE Delft](#) medio 2023 dat de productiekosten inmiddels waren opgelopen naar 7 tot 8 euro per kilogram. Afgelopen zomer stelde [TNO](#) de productiekosten in een onderzoek in opdracht van EZK bij naar 12 tot 14 euro ten opzichte van 3 euro per kilo grijze waterstof.

Naast opschaling van lokale productie, zal ook import van waterstof en waterstofdragers hard nodig zijn om aan voldoende schone en duurzame energie te komen en om Nederland te ontwikkelen tot de waterstofhub van Noordwest-Europa. Om deze internationale ketens te stimuleren juichen we de grote inzet van het Rijk op

energiediplomatie en de Nederlandse deelname in H2Global toe. Waar nog kansen liggen voor Nederland is een inzet op ontwikkeling van voldoende kraakcapaciteit voor de conversie van ammoniak en andere waterstofdragers. Daarom roepen we het kabinet op om een hernieuwde importstrategie te ontwikkelen waarin een ondersteunend instrumentarium wordt uitgewerkt voor de ontwikkeling van Nederlandse import faciliteiten. SDR NL ziet daarbij een aantal instrumenten die ingezet kunnen worden en knoppen waaraan gedraaid kan worden om groene waterstofproject te kickstarten:

- **Stimuleer groene waterstof door de [raffinageroute](#) effectief in te zetten.** Dit is in onze ogen hét vliegwiel om op korte termijn vraag naar groene waterstof te creëren. Raffinaderijen beschikken over bestaande installaties die vrijwel direct groene waterstof kunnen verwerken, wat direct leidt tot CO₂-reductie. Zorg ervoor dat de raffinageroute een concurrerend instrument blijft en dat hiermee voldoende vraag naar RFNBO's wordt gecreëerd voor producenten en importeurs van groene waterstof. Dat kan door meer ruimte te bieden voor waterstof in raffinaderijen. Specifiek door een combinatie van een ambitieuzer RFNBO-mandaat in mobiliteit en het toelaten hiervan in het globale CO₂-mandaat van RED-III met een vermenigvuldigingsfactor van 3. Neem daarbij Duitsland als goed voorbeeld voor de kickstart van groene waterstof en een gelijk speelveld. Zet daarbij decarbonisatie op nationaal niveau als hoofddoel en draag dit vanuit alle departementen uit.
- **Verlaag de [enorme netwerkkosten](#) voor grootverbruikers van elektriciteit,** zoals elektrolyzers en industriebedrijven die willen elektrificeren t.b.v. hun verduurzamingsplannen. Dit punt wordt afgelopen jaren consistent benoemd als een van de grootste knelpunten voor de concurrentiepositie en totstandkoming van projecten. Doe dit door het mogelijk te maken de investeringskosten van TenneT over een langere periode uit te smeren. Daarnaast zal het socialiseren van de uitbouw van het net op zee betekenen dat de nettarieven voor alle aangeslotenen omlaag gaat.
- **Blijf projecten ondersteunen in het dekken van de grote onrendabele top,** door middel van productie- én afnamesubsidies. Zonder het subsidiëren van de meerkosten van groene waterstof in deze opstartfase, zal vraag uitblijven en zullen toekomstige kostenverlagingen niet ontstaan.
- **Versnel en bied zekerheid over de aanleg en commerciële invulling van tijdige, robuuste waterstofinfrastructuur.** Geen (zekerheid tot) infrastructuur, geen markt. Zie annex 1 voor een uitgewerkte analyse om de nog steeds bestaande kip-ei discussie te doorbreken.
- **Creëer een marktmechanisme op Europees niveau om de meerkosten van groene waterstof in de industrie te kunnen dekken.** SDR NL ziet in dat er niet oneindig gesubsidieerd kan worden. Daarom moet er een mechanisme komen waarbij de inzet van bijv. groene ammoniak, groen staal en andere producten uiteindelijk door de volledige markt gedragen kan worden. Dit kan bijvoorbeeld door productnormen vast te stellen, een methode die Europees al ingezet wordt voor bepaalde sectoren. Groen productbeleid en groene waardeketens zou een thema moeten zijn in de Clean Industrial Deal om de Europese industrie weer competitief te maken. Houdt daarbij ook rekening met de export buiten Europa, waar een aanzienlijk deel van de producten uit de Schelde-Deltaregio wordt afgezet.
- **Ontwikkel een hernieuwde importstrategie met een aanvullend instrumentarium** voor de ontwikkeling van Nederlandse import faciliteiten, inclusief kraken en doorvoer van ammoniak via bijv. buisleidingen. Hiermee zorgen we ervoor dat de inzet op internationale waterstofketens bijdraagt aan de verduurzaming van de Nederlandse industrie en transport en een groen verdienvermogen voor Nederlandse bedrijven in binnen- en buitenland.

Stel het belang van de internationale concurrentiepositie van de industrie voorop en maak ook decarbonisatie op kortere termijn mogelijk

Nederland kent een zeer groot waterstofverbruik (tweede van Europa, na Duitsland), maar ook met een beperkt aantal bedrijven. Het crossborder industriecollier binnen SDR is een goed voorbeeld van grootschalige waterstofproductie en -gebruik door een beperkt aantal spelers uit de kunstmest-, chemie-, staal- en raffinagesector. Vanwege de schaalgrootte van dit cluster (580kton waterstofconsumptie per jaar), komt er een enorme opgave te liggen om dit waterstofgebruik CO₂-vrij te maken. Deze zelfde bedrijven zijn allen multinationale spelers, die acteren in een internationaal speelveld. De concurrentiepositie van de industrie in Nederland (en overigens ook Europa) staat al langer onder enorme druk. Het opleggen van kostenverhogende en/of afzetbeperkende verplichtingen t.o.v. onze buurlanden zet daarbij extra druk op de Nederlandse industrie en ondermijnt de strategische autonomie van Nederland en Europa, onder andere betreffende voedselzekerheid, energie, mobiliteit en defensie.

Juist om deze reden zal er een juiste balans gezocht moeten worden tussen ambities en haalbaarheid. Zoals bovenstaand omschreven ziet SDR NL het belang van opschaling van groene waterstofprojecten via genoemde instrumenten en randvoorwaarden. Zonder het volledig dekken van de meerkosten voor inzet van RFNBO's in de industrie, zal de internationale concurrentiepositie van de Nederlandse industrie nog verder verslechteren. Dit punt moet sterk terugkomen in het recent ter consultatie gelegde [wetsvoorstel](#) voor een afnameverplichting van RFNBO's in de industrie.

In dit wetsvoorstel wordt, op basis van Europees beleid, een lidstaatverplichting van 42% inzet van RFNBO's in de industrie in 2030 opgelegd. In 2035 moet dit 60% zijn. Gezien de vertraging van randvoorwaardelijke waterstofinfrastructuur, lange doorlooptijden van groene waterstofprojecten (die vrijwel allemaal nog een investeringsbeslissing moeten nemen) en de eerder genoemde projecties op de hoge kostprijs van groene waterstof, lijken deze doelen niet realistisch en zeer uitdagend. Daarom moet gezorgd worden dat de overstap naar groene waterstof ontzorgd wordt. Zowel financieel als met infrastructuur.

In de praktijk betekent de lidstaatverplichting dat 80 procent van de industriële gebruiksverplichting van REDIII (art. 22bis) neer komt bij vijf installaties (drie ammoniakfabrieken in Zeeland en twee in Limburg) van twee bedrijven. Via de zogenaamde 'ammonia recital' heeft Europa de mogelijkheid geboden ammoniakproductie uit te zonderen van de industrieverplichting. In het wetsvoorstel wordt invulling aan de ammonia recital gegeven door waterstof voor ammoniakproductie voor 60 procent te ontzien. Daarnaast wil SDR NL benadrukken dat een individuele jaarverplichting bedrijven in Nederland, binnen dezelfde sector, kan benadelen. Een voorbeeld daarvan is de raffinagesector, waar verschillende raffinaderijen verschillende technische specificaties hebben en daardoor een hoger waterstofgebruik kennen dan hun concurrenten. Dit terwijl dit ervoor zorgt dat dit soort raffinaderijen binnen de sector juist extra goed scoren op energie-efficiëntie en CO₂-footprint.

Om toch aan deze lidstaatverplichting te voldoen, legt Nederland, voorlopig als enige land met een serieus waterstofgebruik, een jaarverplichting op aan individuele industriebedrijven (twee scenario's van resp. 8% - 24% verplichting), gecombineerd met productie- en afnamesubsidies. Een jaarverplichting voor individuele bedrijven in alleen Nederland, wordt door de industrie als een risico op verdere verslechtering van de internationale concurrentiepositie gezien. Hoewel SDR NL, zoals bovenstaand genoemd, kansen ziet voor de opschaling van groene waterstof en dit zeker stimuleert, willen wij de overheid er op wijzen dat het opleggen van een individuele jaarverplichting zonder bieden van voldoende subsidies om de meerkosten te dekken een averechts effect kan hebben. Daarom zal het beschikbare budget uit het Klimaatfonds voor de opschaling van hernieuwbare waterstof vooral gealloceerd moeten worden aan het behalen van een eventuele jaarverplichting.

Dit in acht nemend, doen wij volgende oproepen voor behoud van de internationale concurrentiepositie van de industrie en het dichterbij brengen van de CO₂-reductiedoelstellingen:

- **Gebruik de hierboven genoemde voorstellen** voor het kickstarten en stimuleren van de groene waterstofmarkt.
- Maak **decarbonisatie** het hoofddoel voor de industrie, waarbij het verduurzamen van waterstofverbruik een sleutelrol speelt. In de totale waardeketen zullen lokale groene en blauwe waterstof een rol spelen, evenals import van waterstof(dragers).
- Zorg bij het implementeren van de lidstaatverplichting en een eventuele jaarverplichting voor inzet van RFNBO's dat de Nederlandse industrie **geen verdere nadelige impact op haar internationale concurrentievermogen** ervaart door de meerkosten van deze verplichting volledig te dekken. Bouw daarnaast voldoende flexibiliteit in, rekening houdend met de opstartende markt.
- **Maak goed afgewogen gebruik van de ammonia recital** door waterstofgebruik voor ammoniak productie (deels) uit te zonderen, eventueel onder voorwaarde van decarbonisatie van de productieprocessen (bijv. blauwe waterstof). Gebruik van groene waterstof in de ammoniak productie moet gepaard gaan met de opschaling van groene waterstof en het inwerking treden van het genoemde marktmechanisme om meerkosten door te kunnen leggen in groene eindproducten.
- **Zorg voor tijdige en robuuste CO₂-infrastructuur** t.b.v. de productie van low-carbon waterstof. De realisatie van de Delta Schelde CO₂nnection van Gasunie vanuit Zeeland richting opslagprojecten is daar een belangrijk voorbeeld van.

Conclusie

Decarbonisatie van het waterstofgebruik is van cruciaal belang voor de klimaatdoelstellingen. Daarnaast is behoud van industrie belangrijk voor strategische autonomie en het voorkomen van 'carbon leakage'. Daarvoor is een sterke internationale concurrentiepositie benodigd en moet er sprake zijn van een gelijk speelveld, zeker met onze buurlanden en binnen Europa. Bestaande bedrijven in onze regio kunnen de groene waterstofmarkt helpen opschalen, mits de genoemde randvoorwaarden worden gerealiseerd en de instrumenten juist worden geïmplementeerd. SDR NL gaat graag het gesprek aan over deze oproep.

Annex 1

Versnel én bied zekerheid over de aanleg en commerciële invulling van tijdige, robuuste waterstofinfrastructuur

Hynetwork Services en het Ministerie van KGG werken momenteel een nieuwe versie van het uitrolplan voor de landelijke waterstofinfrastructuur uit. Naast vertraging in de connecties van de verschillende haven- en industrieclusters (bijv. vanwege vertraging van de Delta Rhine Corridor), lopen regionale onderdelen van de waterstofinfrastructuur inmiddels ook flinke vertraging op. Enerzijds komt dit door problemen bij o.a. (trage) vergunningverlening, ruimtelijke inpassing, etc., anderzijds heeft dit te maken met het uitblijven van contractuele afspraken tussen Hynetwork Services (HNS) en toekomstige gebruikers van de infrastructuur.

De eerste serieuze stap in het proces tot aansluiting op de waterstofinfrastructuur van HNS is het ondertekenen van een zogenaamde Connection Study Agreement¹ (CSA). CSA's worden op dit moment nog nauwelijks ondertekend, en om de volgende redenen lijkt dit voorlopig ook onwaarschijnlijk:

- **Timing:** Partijen hebben momenteel geen duidelijkheid over wanneer ze per buis, tegen welk tarief, toegang krijgen tot andere clusters, opslagfaciliteiten of het achterland.
- **Kosten klantaansluiting:** Het is momenteel onduidelijk welk deel van de waterstofinfrastructuur wordt aangemerkt als de "backbone" (hoofdinfrastructuur) en welk deel als een "klantaansluiting". Deze indeling heeft aanzienlijke gevolgen voor de kosten die verbonden zijn aan het gebruik van en de toegang tot de infrastructuur.
- **Hoogte waterstoftransporttarieven:** De huidige transporttarieven worden berekend alsof er al een volledig ontwikkeld waterstofnetwerk ligt, waar grote hoeveelheden waterstof doorgaan. Dit is logisch in een volwassen markt, maar vormt in de opstartfase een groot probleem voor de eerste gebruikers. Door de onevenredig hoge jaarlijkse gebruikskosten wordt het alternatief aantrekkelijk om zelf leidingen aan te leggen naar klanten.
- **Onzekerheid ontwikkeling waterstoftransporttarieven:** De huidige transporttarieven zijn o.a. gebaseerd op de kostenraming uit het HyWay27-rapport van 2021 voor de aanleg van de backbone. Dit tarief blijft tot en met 2030 gelijk, met uitzondering van inflatiecorrectie. Vanaf 2031 wordt Hynetwork Services echter gereguleerd, wat onduidelijkheid schept over de toekomstige tarieven. Bovendien kunnen de bouwkosten (CAPEX) hoger uitvallen dan destijds werd ingeschat, wat mogelijk invloed heeft op de tarieven. Daarnaast zijn de huidige tarieven gebaseerd op de aanname dat er 4 GW aan elektrolyse capaciteit gerealiseerd wordt, een ambitie die inmiddels niet haalbaar lijkt.

Enkele oplossingsrichtingen om deze hardnekkige impasse (kip-ei) te doorbreken betreffen:

- Draag de initiële aanleg van de infrastructuur vooral publiek, zodat de risico's niet alleen bij de eerste gebruikers komen te liggen. Mitigeer risico's eventueel door het geven van garantstellingen.
- Introduceer een kortingstarief waarbij commerciële partijen in de beginjaren van de opstartende markt geen of minder financiële verplichtingen hebben, totdat er een kritische massa binnen het systeem wordt bereikt.
- Verken of de regulering van HNS tot ná 2031 uitgesteld kan worden, of geef meer duidelijkheid over de voorwaarden en het proces. KGG kan daarbij een ingroepad gebruiken, waarbij de kosten die in de eerste jaren gemaakt worden uitgesmeerd worden over een langere periode.

¹ [Hynetwork Services - contracten](#)